

Könyvek között

Futaky László új könyve

Futaky László legújabb kötetének címe, a *Könyvek között* rendkívül találó, ugyanis tömörsége ellenére több olyan lényeges jelentést „nyit meg”, több olyan jelentést hordoz magában, amely lényegi információkat ad mind a szerzőről, mind magáról a gyűjteményről. Először is arra kell gondolnunk, hogy a szerző hivatása okán szó szerint a könyvek között töltötte el aktív pályafutása több évtizedét. Egy korábbi, általa szerkesztett kötet recenzense joggal írta, hogy Futaky László „immáron a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei könyvtárügy nagy öregje”. A „nagy öregje” az én értelmezésemben – és bizonyára az idézett recenzens és még sok más mindenki értelmezésében is így van ez – persze csak mellékesen vonatkozik az életkorra, hiszen elsődlegesen tiszteletadás, elismerés azért a hosszú időszakot átfogó, példászerűen lelkiismeretes és színvonalas munkáért, amelyet Futaky László az 1960-as évek végétől végzett és végez a magyar könyvtárügyért és tágabban a magyar kultúráért. A *Könyvek között* cím egy másik jelentésében arra utal, hogy az ebben a válogatásban közölt írások jelentős része könyvismertetés vagy más módon „könyves” téma: például a könyvtárügy meghatározó alakját, Kovács Tibort vagy a könyvtárosok valamelyik szervezetét idézi meg. Harmadsorban pedig van egy, ha úgy tetszik, emelkedettebb,

általánosabb jelentése is a címnek: ebben az értelmezésben a könyvek közötti létnék a szépségére, mélyen humánus, a szellemet és a lelket gazdagító voltára irányítja figyelmünket, így utalás a szerző életszemléletére, hitvallására is. Ez az életszemlélet, felelősségtudat és -vállalás áthatja az egész bemutatandó kötetet, ezt bizonyítandó most – kissé rendhagyó módon – mégsem innen idézek, hanem Futaky Lászlónak abból a beszédéből, amely a *Fejezetek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtártörténetéből*,

1952–2002 című kiadvány bemutatóján, még 2005-ben hangzott el: „Mondják, végre Európában vagyunk. Ami a szellemi értékek iránti tájékozódást illeti, e helyen nem kell különösképpen bizonygatni, hogy miután a magyar könyvtári kultúra európai gyökerű, s könyvtáros és könyvtár a human műveltség köldökzsinórján kötődött ebbe a szellemi áramkörbe, régtől Európa része voltunk és vagyunk. Ami jelentette a nemesebb műveltségsményhez való fordulást, annak vállalását, jelentett stílust, morált, szemléletet.” Mindezt azért is idéztem itt, mert a jelen kötet summázataként is el lehet mondani, hogy a szerző célja nem más, mint egy „nemesebb műveltségsmény” képviselése és terjesztése, egy magasabb rendű szellemi és erkölcsi vállalás teljesítése, ami egyben természetesen stílus és szemléletmód is.

Az általános bevezető után rátérek a gyűjtemény írásainak rövid bemutatására. Az *Előszó* után három nagy fejezetben olvashatjuk a kötet írásait: Szellemi-szakmai kötődések (Két megyebeli alkotóról); Művelődési társaságok, kulturális egyesületek, szakmai szervezetek műhelyéből; Visszatekintés (Kötetek az 1970-es, 1980-as évekből).

Az első fejezet két hosszabb, tanulmányigényű, -jellegű dolgozatot foglal magában. Az elsőben a szerző bátyjának, Futaky István professzornak a munkásságát mutatja be. A címben szereplő „dokumentumok tükrében” szerkezet arra utal, hogy eredetileg egy kiállítás megnyitójaként hangzott el a személyes emlékeket a pontos filológiai adatokkal szerencsésen ötvöző, és így a jeles göttingeni nyelvészprofesszor személyéről és munkásságáról igazán hiteles képet adó szöveg. A *Ratkó József kétsorosáról és annak forrásvidékéről* című érdekes visszaemlékezés közvetlenül

a *Diplomata-vigyor* című kétsoros, epigrammaszerű vers keletkezéstörténetét idézi fel, ezzel együtt, „közvetve” pedig Ratkó igazságkereső, impulzív személyiségét.

A második fejezet nagyjából kétféle ismertetéseket tartalmaz. Ezek közül az első a Kölcsey Társaság 2001 és 2008 között megjelent füzeteit mutatja be. Ezt a Kovács Tiborné által szerkesztett, *A Bessenyei Társaság 20 éves története (1987–2007)* és a Bánszki István szerkesztette *Iskolám, bölcs inspirátorom! (Válogatás az 1806-ban alapított Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium tanárainak és diákjainak tudományos szépirodalmi és közéleti műveiből)* című kötetek ismertetése követi. Az ezutáni két írás emlékezés az egykori kollégára és barátára, Kovács Tiborra. Az *Utam „Bessenyeihez”* című visszatekintésben a Bessenyei Társasággal való személyes kapcsolatának történetét összegzi röviden a szerző. Szintén a Bessenyei Társaság működéséhez kötődik a következő (mondhatni, szó szerint „sajátos”) könyvismertetés, ti. ez először a Társaságban hangzott el, itt mutatta be ugyanis saját *Kapocs* című kötetét Futaky László. Majd egy könyvajánlót olvashatunk: *A Magyar Könyvtárosok Egyesületének története (1935–2009)* című jubileumi kiadványét. Az *„Egyfelé kell húzni a szekeret”* című szöveg azon a 2012-es ünnepi taggyűlésen hangzott el, amelyet az MKE Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete rendezett megalakulásának negyvenéves évfordulója tiszteletére. A címben szereplő mottóról ezt írja a szerző: „Veres Péter írótól kölcsönöztem. Általánosabb érvényű igazságtartalma van: »Egyfelé kell húzni a szekeret«. Ez a lakonikus kijelentés, nyomatékositott felhívás jól példázza a megyei szervezet négy évtizedes tevékenységét, a kezdeti szándékot és az évek során kialakult közösségi szellemet.” Azért

is emeltem ki ezt a beszédrészt, mert fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy Futaky László itt bemutatott kötetével is ezt a szellemet képviseli: minden írás azt bizonyítja, hogy nem lankadó erővel és kötelességtudattal dolgozik a „szekér” előbbre mozdításán. *Az ünnepi könyvbetekerről* című, *Múlt századi forgácsok* alcímű írás a megyei könyvünnepek sok évtizedes folyamából emel ki „egy-két sarkosabb kronológiai pontot, tételt”, nevet, eseményt, érdekességet. Aztán újabb könyvismertetések következnek, a bemutatott munkák sorrendben: Egyén és világegész. János István válogatott tanulmányai; Péntes Ottó három, Oláh András két kötete; *Az egyetemi könyvtár egy évszázada (1874–1980)* című tanulmánygyűjtemény; Bényei Miklós: *Művelődési törekvések az erdélyi reformországgyűléseken (1834–1848)*; a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár évkönyve; Bényei Miklós: *Széchenyi István és a Bihar vármegye*. A pedagógusportré műfajához tartozik az egykori nyíregyházi tanító, Mátis Béla pályáját összegző írás. Újabb könyvismertetések zárják a fejezetet: Miklós Elemér: *Megszállottaink. Beregi arcképcsarnok; Nyíregyházi Dugó története* (Leitner Dávid, azaz Dugó életútja, lánya, Kor Leitner Zehava lejegyzésében); Szűcs Imre: *Sorsok és emlékek*; Budaházi István: *Az utolsó évszak hangjai*.

Mint azt az alcím is jelzi, az 1970-es, 1980-as évekbe vezeti vissza az olvasót az utolsó, Visszatekintés című fejezet – és tegyük hozzá: jól teszi, mert ahogyan a szerző is írja, bizony „vannak könyvek, melyeket jövőkémlelő aktualitásuk miatt érdemes évtizedek múlva újra leporolni, elolvasni”. Nos, az újból elővett, „leporolt” könyvek ezek: Varga Domokos: *Vízsek könyve*; Rákossy Gergely: *A daru*; Siklós László: *Picasso a gyárban*; Pap Károly: *A nyolcadik stáció* és *A fölbukkanó ember*;

Holdosi József: *Kányák; az Írószemmel '78* című válogatás; Tímár György: *Nem én írtam*; Örkény István: *Egy négykezes regény tanulságos története*; Mándy Iván: *A bútorok*; Rákossy Gergely: *Latiatuc feleym...*; Reményi József Tamás – Tarján Tamás: *Írtok ti így?*; Sulyok Katalin: *Egy ország gyese*; Baranyi Ferenc: *A szerelem harmadik éve*; Bacsó Péter: *A tanú*; Jókai Anna: *A panaszkéírása*; Sebeők János: *Sárkányviadal*.

Ahogyan az a fentiekből is kitűnik – illetve ahogyan erre korábban magam is utaltam –, az itt ismertetett kötet nagyobb részét könyvismertetések teszik ki. Ezért érdemes röviden arról is szólni, hogy miképpen jellemezhetőek általánosságban ezek az írások. Hadd idézzem itt újból magát a szerzőt, akinél találébban nem fogalmazhatnék magam sem. Egyik korábbi, *Kapocs* című kötetéről szólva írja a következő, ám jelen kötetére is tökéletesen igaz megállapításokat: „könyvbírálataimmal, kritikusként nem a szigorú ítésem, a vádló pozíciójából szemlélődtem, hanem elsősorban műbarát és szerzőbarát voltam. Arra törekedtem, hogy az irodalomelméleti, műfajelméleti ismérvekhez igazodva tárgyilagos, elfogulatlan véleményt alkossak, a támogatás szándékával.”

Az Előszóban Futaky László így összegzi céljait: „ez az irodalmi aspektusú, ismeretterjesztő kötet napjaink parttalanul sokszínű tömegkultúrájában fellelhető vadhajtások ellenében valós nemzeti értékekre kívánja irányítani az érdeklődést, a figyelmet”. – Nyugodt szívvel állítható: ezt a szándékot sikerült maradéktalanul megvalósítania.

FUTAKY LÁSZLÓ: Könyvek között. Nyíregyháza, 2017. Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár. 158 p.

PETHÓ JÓZSEF